

HØRINGSNOTAT

Forslag til forskriftsbestemmelser om sentral godkjenning for planforetak

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Høring med forslag til forskriftsbestemmelser om sentral godkjenning for planforetak.

Høringsfrist: 29.01.2018

INNHold

1.	Høringsnotatets hovedinnhold.....	4
1.1.	Innledning	4
1.2.	Hovedinnhold.....	4
2.	Bakgrunnen for høringsnotatet	4
2.1.	Departementets arbeid med å effektivisere planprosessen	4
2.2.	Lovbestemmelsene om sentral godkjenning i pbl. §§ 12-16 og 12-17	4
2.2.1.	Nærmere om kravet til planfaglig kompetanse	6
2.2.2.	Nærmere om øvrige vilkår for godkjenning.....	7
2.3.	Øvrige bestemmelser i plandelen av pbl. om planfaglig kompetanse	7
3.	Forslag til forskriftsbestemmelser om en frivillig sentral godkjenning for planforetak 10	
3.1.	Kravet til planfaglig kompetanse – utdanningsretninger og utdanningsnivå.....	10
3.2.	Kravet til seriøsitet og kvalitetssikringssystemer m.m.	11
3.2.1.	Generelt	11
3.2.2.	Informasjonsinnhenting.....	12
3.2.3.	Registrering i Enhetsregisteret	12
3.2.4.	Skatt.....	13
3.2.5.	Merverdiavgift.....	13
3.2.6.	Forskuddstrekk – skatt for ansatte.....	15
3.2.7.	Arbeidsgiveravgift.....	15
3.2.8.	Arbeidstaker - arbeidsgiverregisteret	16
3.2.9.	Arbeids- og lønsvilkår (HMS-krav) og HMS-erklæring.....	16
3.2.10.	Forsikring	16
3.2.11.	Revisjon av kvalitetssikringssystemer	17
3.3.	Bestemmelser om saksbehandlingen	17

3.3.1.	Tilbaketrekking og bortfall av godkjenning.....	18
4.	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	19
5.	Merknader til forskriftsbestemmelsene	19
6.	Forslaget til forskriftsbestemmelser	25

1. Høringsnotatets hovedinnhold

1.1. Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sender på høring forslag til forskriftsbestemmelser om en frivillig sentral godkjenningsordning for planforetak som utarbeider private planforslag. Forskriftsbestemmelsene har hjemmel i de nye bestemmelsene om sentral godkjenning i plan- og bygningsloven §§ 12-16 og 12-17 som ble foreslått ved Prop. 149 L (2015-2016) Endringer i plan- og bygningsloven (mer effektive planprosesser, forenklinger mv.). Stortinget har vedtatt bestemmelsene, jf. Innst. 181 L (2016-2017) og lovvedtak 56 (2016-2017) og bestemmelsene trådte i kraft 1. juli 2017. Forskriftsbestemmelser om sentral godkjenning trenger imidlertid ikke være på plass selv om lovbestemmelsene i §§ 12-16 og 12-17 har trådt i kraft.

1.2. Hovedinnhold

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår med disse bestemmelsene om hvilke kvalifikasjoner planforetak må ha for å få sentral godkjenning; både krav til utdanningsnivå, utdanningsretning og praksis. Videre gis det bestemmelser om seriøsitetsskrav, krav til kvalitetssikringsrutiner, samt bestemmelser om saksbehandlingen knyttet til godkjenningsordningen. Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er foreslått å administrere ordningen, mens klagenemnda for sentral godkjenning for ansvarsrett også skal være klageinstans for vedtak om godkjenning for planforetak. Det gis også bestemmelser om gebyr, samt overgangsbestemmelser knyttet til ordningen. Godkjenning som planforetak er en frivillig ordning, og det er ikke knyttet noen rettslige konsekvenser (rettigheter eller plikter) opp mot hvorvidt et foretak har en slik godkjenning eller ikke. Ordningen har bl.a. som formål at det skal bli enklere å vise et foretaks kompetanse innen planfaget samt å heve nivået på de private planforslag som sendes til kommunene.

Departementet vil vurdere om forskriften skal samordnes med andre aktuelle forskriftsbestemmelser knyttet til plandelen i plan- og bygningsloven eller om det skal gis en egen forskrift om frivillig sentral godkjenning for planforetak.

2. Bakgrunnen for høringsnotatet

2.1. Departementets arbeid med å effektivisere planprosessen

Planlegging blir stadig mer komplekst og omfattende. Kravene til effektiv og rask planlegging er høye, og ressursene til planlegging er knappe. For å kunne effektivisere planleggingen, er det viktig at alle aktører med roller i planprosesser er i stand til å samarbeide effektivt. De må ha grunnleggende planfaglig kompetanse og også raskt kunne sette seg inn i lover og forskrifter, samtidig som de også har enkel tilgang til veiledning og praksis.

2.2. Lovbestemmelsene om sentral godkjenning i pbl. §§ 12-16 og 12-17

Formålet med ordningen med frivillig sentral godkjenning for planforetak er å effektivisere planprosessen og å øke kvaliteten på reguleringsplanforslagene som sendes inn til kommunene. Dette vil også bidra til mer fokus på hva som skal være innholdet i

planleggerutdanningen i Norge. Samtidig vil ordningen kunne bidra til at det blir enklere for planforetak å vise sin kompetanse overfor oppdragsgiver.

De nye lovbestemmelsene om sentral godkjenning lyder som følger:

"§ 12-16. Sentral godkjenning for planforetak

Sentral godkjenning for planforetak gis til foretak som er kvalifisert til å utarbeide reguleringsplaner. Godkjenning gis når foretaket kan dokumentere at det oppfyller krav fastsatt i forskrift.

Departementet kan gi forskrift om krav for å få sentral godkjenning, herunder krav om nødvendige kvalifikasjoner, betalt skatt og merverdiavgift, oppfyllelse av krav i arbeidsmiljøloven, allmenngjøringsloven og revisjon av kvalitetssikringssystemer.

Departementet kan gi forskrift om at den sentrale godkjenningen også kan inneholde opplysninger om foretakenes forsikringer, godkjenninger foretakene har etter andre ordninger mv.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av søknader om sentral godkjenning, tilbaketrekking, ordningens omfang og organisering, tidsfrister for behandling av søknader om sentral godkjenning og konsekvenser av fristoverskridelse. Departementet kan gi forskrift om innholdet i registeret over sentralt godkjente foretak. Departementet kan gi forskrift om gebyr for sentral godkjenning. Gebyret skal ikke overskride selvkost.

Sentral godkjenning for planforetak gis av det godkjenningsorganet som departementet bestemmer. Vedtak om godkjenning registreres i et sentralt, åpent register.

§ 12-17. Tilbaketrekking av sentral godkjenning for planforetak

Sentral godkjenning for planforetak skal trekkes tilbake dersom godkjent foretak ikke lenger innehar de nødvendige kvalifikasjonene for å ha godkjenning for planforetak. Før det treffes vedtak om tilbaketrekking, skal foretaket gis varsel med frist til å uttale seg. Når særlig formildende hensyn gjør seg gjeldende, kan tilbaketrekking av sentral godkjenning for planforetak likevel unnlates. Ved mindre alvorlige overtredelser kan det gis advarsel."

Det følger av bestemmelsene at sentral godkjenning for planforetak skal gis til foretak som er kvalifisert til å utarbeide reguleringsplaner. Vilkårene for å anses kvalifisert gis i forskrifts form. Det må kunne dokumenteres at alle vilkårene er oppfylt før godkjenning gis. En forskrift vil bl.a. kunne inneholde krav om nødvendige kvalifikasjoner, betalt skatt og merverdiavgift, oppfyllelse av krav i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven og revisjon av kvalitetssikringssystemer. Det gis også en hjemmel til å innføre adgang til å vise opplysninger om foretakenes forsikringer og andre offentlige godkjenninger. Bestemmelsene tilsvarer i hovedsak pbl. § 22-3 første ledd som gjelder for sentral godkjenning av foretak for ansvarsrett.

Det kan også gis forskriftsbestemmelser om behandlingen av saker om sentral godkjenning; søknader om sentral godkjenning, tilbaketrekking, ordningens omfang og organisering, tidsfrister for behandling av søknader om sentral godkjenning og konsekvenser av fristoverskridelse. Departementet kan også gi forskrift om innholdet i registeret over sentralt godkjente foretak samt gebyr. Gebyret skal ikke overskride selvkost. Bestemmelsene tilsvarer i hovedsak pbl. § 22-3 tredje ledd som gjelder for sentral godkjenning av foretak for ansvarsrett.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet generelle retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Retningslinjene er tatt inn i rundskriv H-3/14. Selv om retningslinjene retter seg mot kommunale tjenester, mener departementet at de kan ses hen til også for beregning av gebyr for betalingstjenester hos Direktoratet for byggkvalitet.

Sentral godkjenning for planforetak gis av det godkjenningsorgan som departementet bestemmer. Vedtak om godkjenning registreres i et sentralt, åpent register. Bestemmelsen tilsvarende i hovedsak pbl. § 22-1 andre ledd som gjelder for sentral godkjenning av foretak for ansvarsrett.

Sentral godkjenning for planforetak skal trekkes tilbake dersom godkjent foretak ikke lenger innehar de nødvendige kvalifikasjoner. Foretaket skal få et varsel med frist til å uttale seg. Når særlig formildende hensyn gjør seg gjeldende, kan tilbaketrekking likevel utelates. Ved mindre alvorlige overtredelser kan det gis advarsel.

2.2.1. Nærmere om kravet til planfaglig kompetanse

De nærmere spesifikasjonene av innholdet i kravet til utdanning og praksis skal skje i forskrifts form. Enkelte føringer for forskriftsarbeidet er imidlertid skissert i Prop. 149 L (2015-2016) side 40:

"Arealplaner blir i dag utarbeidet av personell med ulik fagbakgrunn. Årsaken til dette er plan- og bygningslovens vide spenn av oppgaver og hensyn som skal ivaretas. Planlegging er derfor en typisk tverrfaglig aktivitet. Det forutsetter god samfunnsforståelse hos alle involverte, forståelse for innhold og utforming av plandokumenter i form av planbeskrivelse, planprogram, konsekvensutredning, krav til planers innhold mv, bruk av planteknisk verktøy (IKT) samt krav til standardisert teknisk fremstilling av arealrettede planer og anvendelse av digitale verktøy, herunder geografiske informasjonssystemer (GIS), i planfremstilling. Fagkyndige må ha kunnskap om hvordan planer utarbeides og hvordan planprosesser skal gjennomføres. Mer konkret innebærer dette kunnskap om følgende: plansystemet, planprosessene og prosessledelse, plankart med kravspesifikasjon for utveksling av digitale plandata, utarbeidelse av planbestemmelser, utarbeidelse av planbeskrivelse og metodeanvendelse, kommunale bestemmelser og retningslinjer, nasjonale og regionale retningslinjer samt planutforming.

En godkjenningsordning må derfor nødvendigvis favne vidt med hensyn til hvilken fagkompetanse den skal dekke. Følgende utdanningskategorier er de mest vanlige innen arealplanlegging i kommunene: Ingeniører, natur- og miljøforvaltere, arealplanleggere, arkitekter, sivilingeniører, landskapsarkitekter, samfunnsvitere, samfunnsplanleggere og jordskifte kandidater. Ingeniører, natur- og miljøforvaltere og arealplanleggere utgjør den største andelen."

Tiltaksklasser passer ikke like godt inn i en sentral godkjenningsordning for planforetak som i ansvarsrettsordningen etter byggesaksforskriften gitt med hjemmel i pbl. § 22-3. Det er vanskelig å finne gode parametere for hvilke reguleringsplaner som er enkle og hvilke som er mer komplekse. Samtidig vil en ordning med tiltaksklasser kunne virke unødvendig og kompliserende for planforetak.

Overgangsbestemmelser vil være viktig for ikke å utestenge etablerte planforetak fra ordningen. Selv om ordningen med sentral godkjenning er en frivillig ordning uten

rettslige konsekvenser, vil ordningen være viktig for planforetak for enklere å kunne dokumentere sin kompetanse overfor oppdragsgivere.

2.2.2. Nærmere om øvrige vilkår for godkjenning

Forskriftsbestemmelser om sentral godkjenning for planforetak vil altså kunne inneholde bl.a. krav om nødvendige kvalifikasjoner, seriositetskrav som betalt skatt og merverdiavgift og oppfyllelse av krav i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven, i tillegg til krav om kvalitetssikringssystemer.

Det er også gitt en hjemmel til å innføre adgang til å vise opplysninger om foretakenes forsikringer og andre offentlige godkjenninger.

Opplysningene må vise foretakenes evne og vilje til lovlydig drift og det må kunne hentes inn opplysninger som er konkrete, etterprøvbare og så langt som mulig oppdaterte. Dette gjelder krav om betalt skatt og merverdiavgift, oppfyllelse av krav i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven og ev. andre forhold. I tillegg kan det fastsettes krav om revisjon av kvalitetssikringssystemer.

En sentral godkjenning skal vare i tre år og kan fornyes dersom foretaket kan dokumentere at det fortsatt tilfredsstillende vilkårene for godkjenning. Den sentrale godkjenningsordningen skal ikke vurdere forhold som andre myndigheter er ansvarlige for og allerede har vurdert.

Det ble lagt til grunn at det må legges opp til en kostnadseffektiv og minst mulig ressurskrevende innhenting og behandling av opplysningene i godkjenningsordningen. Siktemålet har vært å etablere ordninger som sikrer en automatisert overføring av oppdaterte opplysninger. Mest mulig like regler som for bestemmelsene om ansvarsrett vil gjøre det enklere å praktisere ordningen, samtidig som flere av foretakene er aktuelle for godkjenning innen begge områdene.

2.3. Øvrige bestemmelser i plandelen av pbl. om planfaglig kompetanse

Pbl. § 12-3 omhandler krav til detaljregulering, og lyder:

"Detaljregulering brukes for å følge opp kommuneplanens arealdel og eventuelt etter krav fastsatt i en vedtatt områderegulering. Detaljregulering kan skje som utfylling eller endring av vedtatt reguleringsplan.

Private, tiltakshavere, organisasjoner og andre myndigheter har rett til å fremme forslag til detaljregulering, herunder utfyllende regulering, for konkrete bygge- og anleggstiltak og arealendringer, og til å få kommunens behandling av og standpunkt til reguleringsspørsmålet som tas opp i det private forslaget.

Private forslag må innholdsmessig følge opp hovedtrekk og rammer i kommuneplanens arealdel og foreliggende områdereguleringer.

Reguleringsplan skal utarbeides av fagkyndige."

Slik bestemmelsen lyder kan alle fremme forslag til detaljregulering. Dette omfatter også endringer og forslag for å fylle ut og detaljere gjeldende regulering. Med «alle» menes private og offentlige tiltakshavere, dvs. enkeltpersoner, foretak, organisasjoner, forskjellige typer myndighetsorganer mv. Kommunen kan også selv utarbeide en

detaljregulering. Retten til å fremme forslag til reguleringsplan gjelder alle typer planformål. Med rett til å fremme forslag til reguleringsplan menes at forslagsstiller har et rettskrav på at forslaget (som må oppfylle visse minstekrav til framstilling, jf. § 12–1 siste ledd) skal tas imot og gis en behandling og vurdering i kommunen.

Forslag til detaljregulering skal innholdsmessig følge opp hovedtrekk og rammer i godkjent arealdel til kommuneplan eller områderegulering. Detaljreguleringen skal vise hvordan den bidrar til å gjennomføre disse planene. Dersom forslag til detaljregulering ikke er i tråd med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, kan kommunen la være å fremme forslaget på dette grunnlaget. Kommunen kan også kreve at forslagsstiller utreder konsekvensene av de endringer som planen medfører for å ta planen opp til behandling.

Finner ikke kommunen grunn til å fremme det private forslaget, skal forslagsstiller underrettes ved brev. Er forslaget i samsvar med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, kan forslagsstiller kreve avslaget forelagt kommunestyret. Det er vanlig praksis at det er dialog om det innsendte planforslaget mellom forslagstiller og administrasjonen, og at planforslag og bestemmelser som legges frem til behandling dermed er bearbeidet med hensyn til den helheten kommunen skal ivareta. Det lykkes ikke alltid i slike dialoger å oppnå full enighet om eventuelle behov for endringer i planforslaget. God planpraksis er da at administrasjonen synliggjør i saken hvor det er uenighet, og begrunner hvorfor de anbefaler andre løsninger enn det forslagstiller har lagt frem. Kommunen overtar ansvaret for videre behandling av planforslaget idet kommunen beslutter at planforslaget skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 12-11.

Siste ledd i bestemmelsen i § 12-3 fastslår at reguleringsplaner skal utarbeides av fagkyndige. Kravet knyttes til utarbeiding av private planforslag. Det er ikke fastsatt hvilken utdannings- eller fagbakgrunn som må oppfylles for å tilfredsstille det gjeldende lovkravet. Departementet har heller ikke gitt retningslinjer om dette, men overlatt til hver enkelt kommune å vurdere hva som er tilstrekkelig fagkompetanse i det enkelte tilfelle. Kravet om fagkompetanse omfatter også konsekvensutredninger etter pbl. § 4-2. Det vises til *Forskrift om konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven* av 21. juni 2017 nr. 854 som i § 17 tredje ledd som fastslår at "Utredninger og feltundersøkelser skal følge anerkjent metodikk og utføres av personer med relevant faglig kompetanse."

For kommunene sin del er det fastsatt i § 3–2 at kommunene skal ha tilgang til nødvendig planfaglig kompetanse for utarbeiding av egne planforslag. Formålet med bestemmelsen er å sikre en kvalitativ standard på planene. Det følger av gjeldende retningslinjer for statens styring av kommunene (veileder H-2277 B) pkt. 4.4.5, at staten skal være tilbakeholden med å stille særskilte kompetansekrav til kommunens personell:

"Regler om at kommunesektoren må ansette særskilt definert personell og sørge for nødvendig opplæring og etterutdanning bør i utgangspunktet ikke innføres. Når kommunesektoren er tillagt ansvaret for å løse en oppgave, vil kommunene og fylkeskommunene også være ansvarlig for å ansette eller på annen måte skaffe tilgang til nødvendig og tilstrekkelig personell med relevant kompetanse."

2.4. Forholdet til tjenesteloven

Tjenesteloven gjennomfører tjenestedirektivet i norsk rett. Å utarbeide planforslag for andre er en tjeneste som i utgangspunktet omfattes av tjenestelovens virkeområde. Tjenesteloven §

6 definerer en "tillatelsesordning" i bokstav f) som *"enhver fremgangsmåte som krever at tjenesteyteren eller tjenestemottakeren skal henvende seg til ansvarlig myndighet for å få en uttrykkelig eller stilltiende avgjørelse om adgang til eller utøvelse av tjenestevirksomhet."*

Tjenesteloven fastslår bl.a. i § 9 at retten til å starte og utøve tjenestevirksomhet ikke kan gjøres betinget av krav som direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat. Tjenesteloven har videre bestemmelser om hvilke krav som kan stilles til tjenesteytere som yter grenseoverskridende tjenester. Tjenesteloven § 10 inneholder bl.a. bestemmelser om vilkår for krav om tillatelse til å starte og utøve tjenestevirksomhet. Bestemmelsen lyder som følger i første ledd:

"Krav om tillatelse til å starte og utøve tjenestevirksomhet eller kriteriene for å gi tillatelse gjelder bare hvis tillatelsesordningen eller kriteriet

- a) verken direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat,*
- b) er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, og*
- c) er egnet og nødvendig for å oppnå formålet med tillatelsesordningen eller kriteriet."*

I tillegg har tjenesteloven § 16 bestemmelser om retten til å yte grenseoverskridende tjenester:

En tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat har rett til å yte tjenester her i riket.

"Krav som gjøres gjeldende overfor tjenesteyter må

- a) verken direkte eller indirekte forskjellsbehandle på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat,*
- b) være begrunnet i hensyn til offentlig orden og sikkerhet, folkehelsen eller miljøvern, og*
- c) være egnet og nødvendig for å oppnå formålet med kravet."*

Som følge av at ordningen med sentral godkjenning skal være en frivillig ordning uten rettslige konsekvenser, kan ikke departementet se at ordningen strider mot bestemmelser i tjenesteloven. Slik departementet ser det, vil ordningen være velegnet for hovedformålet, nemlig å sikre en raskere og mer forutsigbar planprosess samt å høyne kvaliteten på planforslag som sendes til kommunen. Både vilkår knyttet til plankompetanse samt vilkår knyttet til seriositet vil være viktig for å kunne gi et foretak sentral godkjenning. Det er imidlertid et grunnleggende prinsipp at disse vilkårene ikke må være strengere enn nødvendig, og at de dermed skal stå i forhold til det man ønsker å oppnå med ordningen. Departementet mener at man med den ordningen som foreslås i inneværende høringsnotat, har lagt seg på et rimelig nivå for ordningen sett som helhet.

Når det gjelder forholdet til bestemmelsen i pbl. § 12-3 om at reguleringsplaner skal utarbeides av fagkyndige, står denne bestemmelsen for seg, slik den også har gjort tidligere. Det fremkommer i Prop. 149 L (2015-2016) i de spesielle merknadene til § 12-16 side 77 at *"Pbl. § 12-3 siste ledd fastslår at reguleringsplaner skal utarbeides av fagkyndige. Departementet har ikke gitt retningslinjer om dette, men overlatt til hver enkelt kommune å vurdere hva som er tilstrekkelig fagkompetanse i det enkelte tilfelle. Innføringen av den frivillige godkjenningsordningen er ikke ment å endre kommunenes praktisering av § 12-3 siste ledd. En sentral godkjenning må imidlertid kunne anses tilstrekkelig, men ikke nødvendig, for å oppfylle kravene i § 12-3 siste ledd."* Kommunen må altså fortsatt kunne foreta en selvstendig og konkret vurdering av om vilkåret i § 12-3 siste ledd er oppfylt.

3. Forslag til forskriftsbestemmelser om en frivillig sentral godkjenning for planforetak

3.1. Kravet til planfaglig kompetanse – utdanningsretninger og utdanningsnivå

Arealplaner blir i dag utarbeidet av personell med ulike fagbakgrunn. Årsaken til dette er plan- og bygningslovens vide spenn av oppgaver og hensyn som skal ivaretas. Planlegging er derfor en typisk tverrfaglig aktivitet. Fagkyndige må ha kunnskap om hvordan planer utarbeides og hvordan planprosesser skal gjennomføres. Mer konkret innebærer dette kunnskap om følgende: plansystemet, planprosessene og prosessledelse, kravspesifikasjoner for utforming av plankart og utveksling av digitale plandata, utarbeidelse av planbestemmelser, utarbeidelse av planbeskrivelse og metodeanvendelse, kommunale bestemmelser og retningslinjer, nasjonale og regionale retningslinjer, utarbeidelse av planprogram og konsekvensutredninger. Planfaglig kompetanse kan nødvendigvis ikke omfatte alle fagtema som blir berørt i en reguleringsplan og godkjenning som planforetak gir ikke nødvendigvis kompetanse til selv å utrede alle tema som kan være relevant i konsekvensutredninger og ROS-analyser. Plankonsulentene vil ha et ansvar for å bringe inn andre fagkyndige der det er relevant.

En godkjenningsordning må derfor nødvendigvis favne vidt med hensyn til hvilken planfaglig kompetanse den skal dekke. Følgende utdanningskategorier er de mest vanlige innen arealplanlegging i kommunene: Ingeniører, natur- og miljøforvaltere, arealplanleggere, arkitekter, sivilingeniører, landskapsarkitekter, samfunnsvitere, samfunnsplanleggere og jordskifte kandidater. Ingeniører, natur- og miljøforvaltere og arealplanleggere utgjør den største andelen.

I rapporten "*Planleggerutdanning i Norge*" utarbeidet av det nasjonale forskningskonsernet NORUT 2014 for Forum for utdanning i samfunnsplanlegging (FUS), er det opplyst at det finnes flere varianter av planleggerutdanninger i Norge, både slike som har hovedvekten på areal, landskap og fysisk utforming, og utdanninger der den faglige profilen først og fremst er knyttet til forståelsen av planprosesser og av de samfunnsmessige rammevilkårene som planleggingen skal virke innenfor og forandre. Noen studiesteder har sitt tyngdepunkt på bachelor-nivå og utdanner mange, andre har prioritert masternivå og utdanner færre. Flere av institusjonene tilbyr også doktorgradsprogrammer og etter- og videreutdanningsprogrammer.

Det er i utgangspunktet foretakets samlede faglige kvalifikasjoner som skal legges til grunn ved kvalifikasjonsvurderingen. Når det gjelder de konkrete krav til utdanningsnivå og praksis må det imidlertid være slik at minst én person besitter de nødvendige kvalifikasjonene.

Når det gjelder utdanningsnivå, mener departementet at både utdanning på bachelor- og masternivå må være tilstrekkelige kvalifikasjonskrav, men at det i tillegg må stilles ulike krav til hvor mange års praksis som er nødvendig for de aktuelle utdanningsnivåene. Bachelornivå tilsvarer 180 studiepoeng, mens masternivå tilsvarer 300 studiepoeng. Etter departementets oppfatning er utdanning i seg selv ikke et tilstrekkelig kriterium for godkjenning. Departementet ser for seg en ordning der en bachelorutdanning vil innebære krav til lenger praksis; om lag 5 års relevant praksis, og der en masterutdanning vil innebære krav til noe kortere praksis; om lag 2 års relevant praksis. Praksis kan være

opparbeidet ved at foretaket har hatt relevante oppdrag. Slike referanseprosjekter må kunne dokumenteres og være av relativt ny dato. Departementet mener det må legges opp til en mest mulig ensartet praksis, og antar at grensen for hvor lang tid som ligger innenfor bestemmelsen bør gå ved ca. 10-15 år. Videre må planpraksis både fra privat og offentlig virksomhet i prinsippet være likestilt. Det bør gis nærmere veiledning om hvordan praksis-kravet skal praktiseres.

Som følge av kompleksiteten og omfanget av planfaget, foreslår departementet i utgangspunktet ikke at utdanning på fagskolenivå med 120 studiepoeng vil være tilstrekkelig til å oppfylle vilkårene i en godkjenningsordning, men ønsker høringsinstansenes syn på dette.

Departementet foreslår at det stilles krav om at utdanningen er relevant, dvs. at den dekker det reelle faglige behovet for planlegging etter plan- og bygningsloven. Ingeniør er et eksempel på en utdanning som inneholder mange ulike fagretninger, der enkelte av disse klart ikke ligger innenfor hva som må anses relevant for planlegging etter plan- og bygningsloven. Departementet forutsetter at det utarbeides veiledning som legges til grunn for den nærmere vurderingen og praktiseringen av "relevant"-kravet.

I søknad om sentral godkjenning for planforetak skal foretaket dokumentere at det har nødvendige kvalifikasjoner. Utdanning og praksis fra annen EØS-stat skal aksepteres på lik linje med norsk.

3.2. Kravet til seriøsitet og kvalitetssikringssystemer m.m.

3.2.1. Generelt

For å bidra til økt tillit og styrking av ordningen med sentral godkjenning, er det innført en lovhjemmel som åpner for forskriftsbestemmelser om at frivillig sentral godkjenning ikke utelukkende skal baseres på foretakenes faglige kvalifikasjoner. Også opplysninger som har generell samfunnsmessig interesse og er egnet til å vise foretakenes evne og vilje til lovlydig drift, skal inngå som vilkår for sentral godkjenning. Tilleggsvilkårene går altså ut på at virksomheten må oppfylle lovpålagte krav til virksomheten gitt i annen lovgivning. Vilkårene vil kunne bidra til økt tillit til sentralt godkjente foretak.

Forskriftsbestemmelsene kan bl.a. inneholde krav om betalt skatt og merverdiavgift, oppfyllelse av krav i arbeidsmiljøloven, allmenngjøringsloven og opplysninger om foretakenes forsikringer, godkjenninger foretakene har etter andre ordninger mv, jf. plan- og bygningsloven § 12-16. Siden bestemmelsen bruker ordet "herunder", må det innebære at oppstillingen av mulige krav ikke er uttømmende.

I tillegg til seriøsitetskrav, kan det stilles krav til revisjon av kvalitetssikringssystemer.

Departementet legger til grunn at ordningen kan utvikles over tid, blant annet når det gjelder hvilke opplysninger sentral godkjenning skal baseres på, detaljeringsgrad og metode for innhenting av informasjon fra andre myndigheter. Det er imidlertid viktig at vilkårene ikke blir mer inngripende enn nødvendig for at ordningen skal få sin tiltenkte effekt. Departementet foreslår derfor kun et minimum med seriøsitetskrav. Dersom det senere blir aktuelt med endringer i ordningen må konsekvenser for bl.a. Skatteetaten som skal levere ut opplysningene utredes nærmere.

3.2.2. Informasjonsinnhenting

Opplysninger som skal danne grunnlaget for nye seriøsitetsvilkår, må være konkrete, etterprøvbare og knyttet til driften av foretaket. De må dessuten være tilstrekkelig oppdaterte slik at de gir et korrekt bilde av foretakets virksomhet.

Opplysningene vil være en nødvendig forutsetning for å få innvilget og beholde sentral godkjenning. Den sentrale godkjenningsordningen skal ikke foreta en egen vurdering av opplysningene fra andre myndigheter, men basere seg på særmyndighetenes opplysninger og vurderinger. I utgangspunktet skal manglende oppfyllelse av tilleggsvilkårene føre til automatisk avslag på søknad om sentral godkjenning. Manglende oppfyllelse vil etter forslaget også føre til bortfall av gitt sentral godkjenning.

Opplysningene om skatte- og avgiftsforhold med videre skal innhentes fra aktuelle særmyndigheter/kontrollorganer av den sentrale godkjenningsordningen. Høringsforslaget innebærer i utgangspunktet ikke en utvidet dokumentasjonsplikt for foretakene. Det vil likevel kunne være mulig at foretakene må dokumentere at det er tegnet lovpålagt yrkesskadeforsikring og frivillig ansvarsforsikring dersom de ønsker dette synliggjort i det sentrale godkjenningsregisteret.

Forskriftsforslaget legger opp til at den sentrale godkjenningsordningen innhenter nødvendige opplysninger direkte fra de aktuelle myndigheter. Forslaget vil innebære at det i noen grad innhentes personopplysninger fra offentlige registre, særlig i tilfellene der foretakene er enkeltpersonforetak eller andre ansvarlige selskap, og personopplysningsregelverket vil derfor komme til anvendelse. Behandlingsgrunnlaget for personopplysninger fremgår direkte av forskriften. Ved å søke om sentral godkjenning gir foretakene et samtykke til at de aktuelle opplysninger innhentes. Opplysningene som hentes inn vil imidlertid ikke være sensitive opplysninger, jf. personopplysningslova § 2 nr. 8.

Departementet anser at innhenting av opplysninger om foretak som søker om sentral godkjenning kan hjemles særskilt i forskriften, og vil da være et vilkår for å søke godkjenning. Opplysninger om skatte- og avgiftsforhold er også underlagt taushetsplikt etter skatteforvaltningsloven § 3-1 uavhengig av om de gjelder privatpersoner eller foretak. For å sikre at nødvendige opplysninger kan hentes inn er det derfor nødvendig med unntak fra taushetsplikten. Forskriften gir direktoratet fullmakt til innhenting av opplysninger, slik at Skattedirektoratet kan utlevere opplysninger om foretakene uten hinder av taushetsplikten. Fullmakt til innhenting av relevant informasjon vil ha en varighet på 3 år. Innhenting av opplysninger skal kunne skje både i forbindelse med søknad om sentral godkjenning, søknad om fornyelse, ved direktoratets tilsyn med foretakene samt ved verifisering i løpet av godkjenningsperioden.

At foretak gjennom søknaden aksepterer forskriftens regler om innsyn i opplysninger som er knyttet til foretakets økonomiske anliggender, vil i seg selv fremme seriøsitet. Registeret over godkjente foretak vil vise at de oppfyller kravene i lov og forskrift. Registeret vil imidlertid ikke vise noen detaljer om foretaket, som regnskapstall eller lignende.

3.2.3. Registrering i Enhetsregisteret

Departementet foreslår at det skal være et vilkår at et sentralt godkjent foretak er være registrert i Enhetsregisteret. Foretak fra annen EØS-stat eller land omfattet av WTO-avtalen

som ikke er registrert i Enhetsregisteret, må være registrert i tilsvarende enhetsregister eller bransjeregister i annen EØS-stat.

3.2.4. Skatt

Betalt skatt kan inngå som et tilleggsvilkår i den sentrale godkjenningsordningen. Den mest aktuelle skattetyper vil være inntektsskatt. Betalingsvilje og -evne må være knyttet til foretaket.

I Norge er det skatteplikt for personer og selskaper hjemmehørende i riket. Foretak og personer som ikke er hjemmehørende her, plikter å svare skatt av inntekt av virksomhet som utøves og drives i Norge.

Aksjeselskap, statsforetak og interkommunalt selskap er egne skattesubjekter. Ansvarlige selskap (ANS), for eksempel enkeltpersonforetak og ansvarlige selskap med delt ansvar, er ikke egne skattesubjekter. Deltakere i ansvarlige selskap lignes hver for seg som person, for sin andel av selskapets formue og inntekt. I inntektsskatt for ansvarlige selskaper kan det inngå skatt fra personens arbeidsinntekt, kapitalinntekt, virksomhetsinntekt, pensjonsskatt/ytelsesskatt og tilfeldig inntekt. For ansvarlige selskap vil derfor et vilkår om betalt inntektsskatt ikke nødvendigvis bare referere seg til foretaksvirksomheten. Skatten kan også påvirkes av personlige forhold som ikke er relatert til driften av foretaket.

Departementet foreslår å legge inntektsskatt til grunn som seriøsitysvilkår også for ansvarlige selskap. Person og foretak er nært knyttet sammen i ansvarlige selskaper. Deltakerne har et ubegrenset og personlig ansvar for selskapets forpliktelser, og vilkåret om betalt skatt vil derfor være relevant som seriøsitysindikator også for denne type selskap.

Departementet foreslår et vilkår om at sentralt godkjente foretak ikke skal ha forfalt og ubetalt skatt. Vilkåret er ment å gi opplysninger om foretakets vilje og evne til å betale forfalt skatt.

Vilkåret gir ingen indikasjon på foretakets seriøsityt før et skattefastsettingsår er avsluttet og skatt er forfalt. Først da vil eventuelle forfalte, ubetalte skattekrav vises.

Siden enkeltpersonforetak betaler personskatt, kan opplysningene om inntektsskatt være basert på en eventuell tidligere næringsvirksomhet. Opplysninger kan vise til skatteforhold i fortiden som ikke nødvendigvis har relevans for den driften søknad om sentral godkjenning gjelder, og seriøsityten i det nye foretaket. Motsatt kan tidligere skatteforhold ha relevans på lik linje med tidligere praksis fra tidligere arbeidsforhold i andre foretak.

Høringsforslaget forutsetter en jevnlig oppdatering av opplysninger som tilsier at nyetablerte foretak vil fanges opp så snart foretakets første skattefastsettingsår er utløpt.

3.2.5. Merverdiavgift

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-16 annet ledd kan departementet gi forskrift om at "betalt merverdiavgift" er et vilkår for å få sentral godkjenning. Bestemmelsen legger imidlertid opp til at det er mulig å stille flere krav enn de oppramsede i og med at uttrykket "herunder" er benyttet. Departementet foreslår et ekstra tilleggsvilkår for sentral

godkjenning som omfatter registrering i Merverdiavgiftsregisteret og innlevering av skattemelding for merverdiavgift.

Etter merverdiavgiftsloven § 3-1 skal det beregnes merverdiavgift ved omsetning av varer og tjenester. Foretak skal være registrert i Merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1, levere skattemelding for merverdiavgift til fastsatte terminer og svare merverdiavgift av virksomheten. Svalbard har unntak for merverdiavgift etter merverdiavgiftsloven § 1-2.

Foretak skal registreres i Merverdiavgiftsregisteret før oppstart av virksomheten. Registreringsplikten omfatter også utenlandske foretak som har omsetning i Norge.

Plikten til registrering i Merverdiavgiftsregisteret inntreffer når et foretak har avgiftspliktig omsetning som overstiger 50.000,- kr. i løpet av en periode på 12 måneder, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1. Det er grunn til å anta at de fleste foretak som er aktuelle for sentral godkjenning, har høyere omsetning enn 50.000 over 12 måneder og derfor vil være merverdiavgiftspliktige. Det foreligger imidlertid også en adgang til forhåndsregistrering før omsetningsgrensen er nådd, jf. merverdiavgiftsloven § 2-4.

Flere virksomheter som drives av samme eier, skal registreres i Merverdiavgiftsregisteret som ett avgiftssubjekt. Dette innebærer at det kan være vanskelig å se om opplysningene er knyttet til det aktuelle foretaket som søker sentral godkjenning. Opplysningene vil derfor ikke nødvendigvis si noe om seriositeten i det konkrete foretaket, men mer generelt om hvordan eieren driver sine virksomheter.

Sentral godkjenning er en foretaksgodkjenning og samtlige vilkår for godkjenning skal være oppfylt av foretaket. Dersom merverdiavgift skal inngå som tilleggsvilkår for sentral godkjenning, vil ikke forhold knyttet til foretaket alene være avgjørende for oppfyllelse av vilkåret. Eiers øvrige virksomheter vil også kunne få betydning. Det følger av merverdiavgiftsloven § 2-2 første ledd at flere virksomheter som drives av samme eier, skal registreres i Merverdiavgiftsregisteret som ett avgiftssubjekt. Utgangspunktet er at avgiftsplikten påligger og må vurderes selvstendig i forhold til hvert enkelt rettssubjekt.

Departementet anser at registrering i Merverdiavgiftsregisteret for registreringspliktige foretak er en relevant seriositetsindikator, selv om mange foretak som søker sentral godkjenning ikke nødvendigvis er egne avgiftssubjekter, og foreslår derfor dette som et vilkår for godkjenning. Registreringen er en lovpålagt plikt og en nødvendig forutsetning for å oppfylle foretakets avgiftsforpliktelser. Dette tilsier at det bør være mulig å legge til grunn økonomiske forhold knyttet til eiers virksomheter under ett der foretaket ikke er eget avgiftssubjekt.

Merverdiavgift skal i utgangspunktet beregnes og betales med 6 terminer årlig. Det foreligger innleveringsplikt av skattemelding for merverdiavgift i alle terminer, også i terminer uten omsetning eller anskaffelser. Siden det er krav om beregning og betaling av merverdiavgift 6 ganger årlig, vil nyetablerte foretak etter kort tid kunne vise til at skattemelding for merverdiavgift er innlevert. Det samme gjelder foretak som har fusjonert, fisjonert eller av andre årsaker har fått nytt organisasjonsnummer.

Skattemeldingen for merverdiavgift danner grunnlaget for beregning av merverdiavgift. Foretak som innleverer skattemelding, viser vilje til å innordne seg avgiftssystemet og drive innenfor lovlige rammer. Innlevering av skattemelding bør derfor inngå som en del av tilleggsvilkåret om merverdiavgift. Opplysninger om registrering og innlevering av

skattemelding er ikke alene tilstrekkelig til å kartlegge om foretaket driver lovlig. Merverdiavgiften må også være betalt. Det foreslås at vilkåret om merverdiavgift også knyttes til at foretaket ikke har forfalt, ubetalt merverdiavgift. Samlet gir opplysningene om foretakets oppfyllelse av kravene i merverdiavgiftsloven et bilde av foretakets evne og vilje til overholdelse av regelverket og indikerer om foretaket driver seriøst.

3.2.6. Forskuddstrekk – skatt for ansatte

Det foreslås at forskuddstrekk av skatt for ansatte inngår i de nye tilleggsvilkårene. For å inneha sentral godkjenning skal foretak ikke ha forfalt, ubetalt forskuddstrekk.

Rapportering av lønns- og ansettelsesforhold til Skatteetaten, NAV og Statistisk sentralbyrå (SSB) er samlet i den såkalte a-meldingen. A-meldingen har erstattet blant annet terminoppgave og årsoppgave for arbeidsgiveravgift, og forskuddstrekk og melding til Aa-registeret til NAV. A-melding skal sendes inn hver måned av alle som utbetaler lønn, pensjon og andre ytelser. A-meldingen inneholder opplysninger om lønn og ytelser, i tillegg til status på alle arbeidsforhold. Enkeltpersonforetak uten ansatte skal ikke levere a-melding. A-meldingen sendes elektronisk gjennom foretakets lønssystem, fra foretakets regnskapsfører eller registreres direkte på AltInn.

Som arbeidsgiver har man ansvar for å beregne og innbetale forskuddstrekk for ansattes skatt. Dette gjelder også for utenlandske foretak fordi arbeidstakeren plikter å svare skatt til Norge for arbeid utført i Norge. Forskuddstrekk beregnes av brutto lønn til de ansatte. Forskuddstrekk skal betales hver måned.

Det er ikke krav om forskuddstrekk for enkeltpersonforetak uten ansatte. Siden ikke enkeltpersonforetak plikter å betale forskuddstrekk, er det ikke hensiktsmessig å innføre et krav om at forskuddstrekk skal være betalt. Derimot er det mulig å innføre som vilkår at det ikke skal foreligge forfalt, ubetalt forskuddstrekk. Selv om kravet kun får betydning for foretak som er omfattet av reglene om forskuddstrekk, bør det omfattes av de nye tilleggsvilkårene. Forskuddstrekk av skatt for ansatte har stor betydning i et seriøsitetsperspektiv, blant annet for å fange opp svart arbeid.

3.2.7. Arbeidsgiveravgift

Departementet foreslår også at et krav for å få godkjenning er at et foretak ikke skal ha utestående forfalt arbeidsgiveravgift.

Som arbeidsgiver har man ansvar for å beregne og innbetale arbeidsgiveravgift. Arbeidsgiveravgiften beregnes av brutto lønn til de ansatte. Etter utgangen av hver kalendermåned skal det sendes inn a-melding hvor beregnet arbeidsgiveravgift fremgår. Arbeidsgiveravgiften skal betales i seks terminer, det vil si hver annen måned.

Arbeidsgiveravgiften i Norge er regionalt differensiert i ulike avgiftssoner. Satsen er lavere i distriktene enn i sentrale strøk. Hvilken sats arbeidsgiver skal benytte, vil variere fra kommune til kommune. Noen områder krever ikke arbeidsgiveravgift (f.eks. Finnmark og halve Troms).

Det er ikke krav om arbeidsgiveravgift for foretak som ikke har ansatte. Siden ikke alle foretak plikter å betale arbeidsgiveravgift, er det ikke hensiktsmessig å innføre et krav om at arbeidsgiveravgift skal være betalt. Derimot er det mulig å kreve at det ikke skal foreligge forfalt, ubetalt arbeidsgiveravgift. Selv om kravet kun får betydning for foretak

som er omfattet av reglene om arbeidsgiveravgift, bør det omfattes av de nye tilleggsvilkårene. Arbeidsgiveravgift har stor betydning i et seriøsitetperspektiv, blant annet for å fange opp svart arbeid.

3.2.8. Arbeidstaker - arbeidsgiverregisteret

Det fremmes også forslag om at den sentrale godkjenningen i sitt register viser antallet ansatte innmeldt i Aa-registeret. Aa-registeret inneholder informasjon om arbeidsforhold i Norge. Arbeidsgiverne har plikt til å rapportere til registeret i a-meldingen. Registeret eies og forvaltes av NAV. Aa-registeret gir oversikt over hvilke arbeidstakere som er ansatt hos den enkelte arbeidsgiver. A-meldingen sendes elektronisk minst en gang i måneden. Enkeltpersonforetak uten ansatte skal ikke registreres i Aa-registeret.

Departementet mener at en registrering i Aa-registeret ikke har stor betydning som seriøsitetindikator for sentral godkjenning. Det at et foretak har registrert få eller mange ansatte i registeret, vil i seg selv ikke være avgjørende for lovlig drift. Dessuten vil ikke enkeltpersonforetak kunne vise til registrering i registeret. Vilkåret vil derfor i liten grad gi indikasjon på om foretaket driver i samsvar med regelverket. Opplysning om antall ansatte innmeldt i Aa-registeret vil imidlertid kunne være relevant informasjon for kontraktspartnere ved valg av leverandør ved å bidra til å gi et mer fullstendig inntrykk av foretaket. En synliggjøring av dette vil øke attraktiviteten til sentralt godkjente foretak. Dette taler for at opplysningene bør fremgå av det sentrale godkjenningsregisteret og bidra til å styrke tilliten til godkjenningsordningen, og departementet foreslår derfor at dette inngår som et seriøsitetvilkår i ordningen.

3.2.9. Arbeids- og lønnsvilkår (HMS-krav) og HMS-erklæring

Det fremkommer i pbl. § 12-16 at det kan stilles vilkår om oppfyllelse av krav i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven for å få sentral godkjenning. Arbeids- og lønnsvilkår, herunder allmenngjøring av tariffavtaler, er regulert i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven. Det finnes imidlertid i dag ingen fullstendig eller oppdatert oversikt over foretak som oppfyller kravene i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven. Departementet ser det slik at oppfyllelse av krav i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven ikke er godt nok egnet til å benyttes som vilkår for godkjenning for planforetak.

En HMS-erklæring er en egenerklæring som bekrefter at foretaket oppfyller lovbestemte krav innen helse, miljø og sikkerhet. Erklæringen gir uttrykk for at foretaket har evne og vilje til å overholde sine forpliktelser. Tidligere krav om fremleggelse av HMS-erklæring ved offentlige anbud ble imidlertid opphevet, og departementet foreslår derfor ikke en slik bestemmelse for sentral godkjenning av planforetak.

3.2.10. Forsikring

Den nye bestemmelsen i pbl. § 12-16 annet ledd åpner for at departementet kan gi forskrift om at den sentrale godkjenningen også kan inneholde opplysninger om foretakenes forsikringer. Disse opplysningene kan imidlertid ikke være et vilkår for sentral godkjenning, men vil være en frivillig mulighet for foretakene til å synliggjøre i det sentrale godkjenningsregisteret at foretak har relevante forsikringer.

At foretak innehar nødvendige og relevante forsikringer gir en indikasjon på at foretaket ønsker å drive næringsvirksomhet innenfor lovlig og trygge rammer og at foretaket er

seriøst. De forsikringer som vil være aktuelle i forbindelse med sentral godkjenning, er yrkesskedeforsikring og ansvarsforsikring. Yrkesskedeforsikring skal ivareta arbeidstakere ved arbeidsulykker/yrkesskade. Ansvarsforsikring skal dekke erstatningsansvar for skade foretaket påfører byggherren eller tredjemann. Opplysninger om forsikringsforhold må dokumenteres av foretaket dersom foretaket ønsker at det skal synliggjøres i godkjenningsregisteret.

Yrkesskedeforsikring er en lovpålagt personforsikring. Alle arbeidsgivere plikter å tegne yrkesskedeforsikring for sine ansatte til dekning av yrkesskade og yrkessykdom. Forsikringsplikten omfatter norske og utenlandske arbeidsgivere i Norge. Yrkesskedeforsikringen dekker skade og sykdom på arbeidstaker i arbeidstid i henhold til lov om yrkesskade og forskrift om standardisert erstatning.

Ansvarsforsikring er ikke obligatorisk. En ansvarsforsikring dekker det rettslige ansvaret en bedrift kan pådra seg i henhold til norsk rett for skade på person eller ting. For en oppdragsgiver vil ansvarsforsikring gi en økonomisk trygghet dersom uforutsette hendelser inntreffer.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at et sentralt godkjent foretak kan velge om det skal fremgå av det sentrale godkjenningsregisteret at foretaket har tegnet yrkesskedeforsikring og ansvarsforsikring.

3.2.11. Revisjon av kvalitetssikringssystemer

Byggesaksforskriften har bestemmelser om krav til kvalitetssikring for foretak som søker om sentral godkjenning for ansvarsrett i kapittel 10. Foretak som søker sentral godkjenning for ansvarsrett skal ha rutiner innenfor eget ansvarsområde som sikrer etterlevelse av krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven. Rutiner for kvalitetssikring skal omfatte en rekke forhold som er listet opp i bestemmelsen. Disse gjelder bl.a. rutiner for å dokumentere relevante krav gitt i pbl, rutiner for å ivareta plikter/oppgaver som følger av foretakets ansvar og funksjon, rutiner for å styre andre foretak som foretaket knytter seg til, rutiner for å behandle avvik fra krav gitt i pbl, rutiner for oppbevaring av dokumentasjon, organisasjonsplan og rutiner for å sikre at foretaket har nødvendige kunnskaper om krav gitt i pbl.

Departementet foreslår at det innføres bestemmelser om kvalitetssikring tilpasset planforetak. Gjennom systemrevisjoner og verifikasjoner skal det offentlige føre tilsyn med planforetakets etablerte internkontrollsystem, og konstatere at systemet fungerer i praksis. Planforetaket har selv et fortløpende ansvar for revisjon av systemet. Målet er å få til en basis for det planfaglige arbeidet som klart understreker virksomhetens selvstendige og absolutte ansvar for å følge lover og forskrifter. Internkontrollen vil kreve ryddighet og orden fra planforetakets side. Systemkravene kan innarbeides i foretakets ordinære kvalitetssystem og behøver således ikke fungere som et separat system. For foretak som fra før har sentral godkjenning for ansvarsrett, vil implementeringen av systemkravene for planleggingsdelen etter plan- og bygningsloven bli et integrert tillegg i kvalitetssystemet for ansvarsrett.

3.3. Bestemmelser om saksbehandlingen

I henhold til pbl. § 12-16 tredje ledd kan departementet gi forskrift om behandlingen av søknader om sentral godkjenning, tilbaketrekking, ordningens omfang og organisering, tidsfrister for behandling av søknader om sentral godkjenning og konsekvenser av

fristoverskridelse. Departementet kan også gi forskrift om innholdet i registeret og gebyr som ikke skal overskride selvkost.

Departementet foreslår at Direktoratet for byggkvalitet administrerer ordningen med sentral godkjenning av planforetak, herunder registeret over foretak med sentral godkjenning. I tillegg foreslår departementet at klagenemnda for saker om sentral godkjenning for ansvarsrett også får ansvaret for å behandle klager etter forskrift om sentral godkjenning for planforetak. Departementet ber om innspill fra høringsinstansene på om klagenemnda bør utvides med én representant fra brukersiden for planforetak eller om klagenemnda skal bestå slik den er sammensatt i dag. Klagenemnda består av totalt syv medlemmer, og nemndas leder skal være jurist. Videre består nemnda av seks medlemmer med en representant fra hver av følgende grupperinger: søkere og prosjekterende, kontrollerende, utførende bygg og anlegg, utførende bygg og anlegg på arbeidstakersiden, brukerinteresser på tiltakshaversiden og brukerinteresser i det offentlige. Dersom man velger en ordning der nemnda består slik som i dag, bør medlemmet for de prosjekterende kunne anses for å ivareta planforetaksiden. Dette forutsetter at vedkommende har kompetanse både fra prosjektering og arealplanlegging. Det kan reises spørsmål ved om utgiftene til et ekstra medlem i nemnda kan forsvare utgiftene til en egen representant, sett i forhold til det begrensede antallet planforetak det er snakk om. I forslaget til forskrift som fremkommer nedenfor, er det foreslått at nemnda utvides med én representant.

Det foreslås også at nemnda endrer navn slik at navnet også dekker dens funksjon som klagenemnd for planforetak. Direktoratet for byggkvalitet behandler i dag saker om sentral godkjenning for ansvarsrett, fornyelse og tilbaketrekking av sentral godkjenning, og det vil være naturlig at direktoratet får tilsvarende funksjon for sentral godkjenning for planforetak.

Søknad om sentral godkjenning med relevant dokumentasjon må sendes til Direktoratet for byggkvalitet. Saksbehandlingsfrist skal være 4 uker. Tillatelse anses ikke gitt selv om saksbehandlingsfristen er utløpt. Sentral godkjenning gis som et vedtak, etter en vurdering fra den sentrale godkjenningsordningen. Godkjenningen gis for tre år av gangen. Søknad om fornyelse sendes til Direktoratet for byggkvalitet innen to måneder før utløpet av godkjenningsperioden.

3.3.1. Tilbaketrekking og bortfall av godkjenning

I henhold til pbl. § 12-17 kan sentral godkjenning trekkes tilbake dersom godkjent foretak ikke lenger innehar nødvendige kvalifikasjoner. Før det treffes vedtak om tilbaketrekking skal foretaket gis varsel med frist for å uttale seg. Tilbaketrekking kan likevel unnlates når særlig formildende hensyn gjør seg gjeldende. Ved mindre alvorlige overtredelser kan det gis advarsel.

Når Direktoratet for byggkvalitet får opplysninger om at foretaket ikke oppfyller seriøsitetvilkårene etter § 4, skal foretaket varsles om at sentral godkjenning faller bort hvis forholdet ikke er rettet innen 2 uker fra varselet er mottatt. Sentral godkjenning skal være attraktivt for foretakene, og det vil kunne oppfattes som en ulempe hvis sentral godkjenning faller bort uten at foretaket kjenner til det. Det er imidlertid viktig at reglene om sentral godkjenning er så oversiktlige og enkle som mulig, og det er liten grunn til å ha en full saksbehandling med en vurdering av overtredelsen når vilkårene er brutt. Det foreslås at Direktoratet for byggkvalitet sender varsel til foretaket om at det løper en frist for å rette opp forholdet når direktoratet får opplysninger om at et foretak har brutt

kriteriene. Det må opplyses om at sentral godkjenning faller bort hvis forholdet ikke er rettet innen fristen. Departementet foreslår at det fattes et vedtak om bortfall av sentral godkjenning, men at dette skjer uten ytterligere vurdering etter fristens utløp hvis forholdet ikke er rettet opp. Dette er et vedtak som kan påklages til klagenemnda. Klagerett er et sentralt element i rettssikkerheten for foretakene.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

I Prop. 149 L (2015-2016) Endringer i plan- og bygningsloven (mer effektive planprosesser, forenklinger mv.) påpekes det at den nye ordningen vil føre med seg enkelte administrative og økonomiske byrder for foretakene første gang man søker godkjenning, men deretter blir byrden mindre. Den sentrale godkjenningsordningen for ansvarsrett hos Direktoratet for byggkvalitet finansieres i dag med et gebyr på kr 3.100,- per år for hvert godkjent foretak. Ordningen er selvfinansierende. Departementet legger til grunn at det blir samme gebyrer for planforetak som for foretak som søker sentral godkjenning for ansvarsrett.

Det må antas at mange av foretakene som vil søke godkjenning som planforetak allerede har sentral godkjenning for ansvarsrett. For disse foretakene vil det ikke påløpe ekstra årlige kostnader, utover et behandlingsgebyr i forbindelse med søknaden (kr. 3.100,-). Det legges til grunn at gebyrene følger Finansdepartementets rundskriv om gebyr- og avgiftsfinansiering (R-112/15). Regjeringen vil komme tilbake med endelig forslag om gebyrfastsettelsen i forbindelse med statsbudsjettet.

Departementet vil vurdere om det er behov for å gi Direktoratet for byggkvalitet en engangsbevilgning for å få dekket oppstartskostnadene med den nye godkjenningsordningen. Direktoratet for byggkvalitet vil også få merarbeid knyttet til saksbehandlingen av ordningen samt oppstartsarbeid i forbindelse med opplæring av medarbeidere og eventuell utarbeiding av veiledningsmateriell. Kostnadene til etableringen av ordningen vil bli dekket innenfor departementets vanlige budsjettammer. Selv om ordningen vil føre til noe økt byråkrati, mener departementet at godkjenningsordningen samlet sett vil kunne gi administrative besparelser for kommunene og bidra til økt kvalitet i planforetakene, noe som også vil være til fordel for tiltakshaver. Ordningen vil virke effektiviserende på planprosessen og øke kvaliteten på de private planforslagene som sendes kommunene. Kommunene vil kunne spare mye tid og arbeid i forhold til i dag fordi antallet mangelfulle og kvalitetsmessig dårlige planforslag vil kunne gå ned.

Ordningen med sentral godkjenning av planforetak vil også innebære noe merarbeid for aktuelle myndigheter i forbindelse med innhenting av opplysninger knyttet til seriøsitetvilkårene. Departementet legger imidlertid til grunn at slik informasjonsinnhenting i stor grad kan automatiseres og knyttes opp mot eksisterende systemer, slik at det ikke vil kreve nye økonomiske bevilgninger. Opplysninger som innhentes vil være de samme som allerede innhentes gjennom løsningen for sentral godkjenning for ansvarsrett i henhold til eksisterende avtale mellom DiBK og Skatteetaten.

5. Merknader til forskriftsbestemmelsene

Til § 1 Kvalifikasjonskrav

Bestemmelsen fastslår at i søknader om sentral godkjenning skal planforetaket dokumentere nødvendige kvalifikasjoner og praksis. Praksis kan dokumenteres ved referanseprosjekter eller på annen måte. Det fremgår uttrykkelig at forskriften gjelder for foretak som utarbeider private planforslag. Planforslag som skal ivareta offentlige interesser, og som skal gjennomføres med bevilgninger over offentlige budsjetter, regnes ikke som et privat planforslag.

Veiledning knyttet til godkjenningsordningen vil kunne gi nærmere retningslinjer for hvordan referanseprosjekter skal dokumenteres, herunder hvor langt tilbake i tid et referanseprosjekt kan anses å være relevant. Veiledning vil også kunne si noe nærmere om hvilken stillingsprosent den ansatte må ha for at planforetaket skal kunne anses å oppfylle forskriftens krav til kvalifikasjoner.

Til § 2 Krav til utdanning og praksis

Første ledd fastslår hvilket utdanningsnivå og hvor mange år med relevant praksis minst én ansatt i et planforetak må ha. Vurderingen knytter seg til det aktuelle foretaket registrert som ett organisasjonsnummer og én juridisk person. Foretaket kan også være et norskregistrert utenlandsk foretak (NUF). Det er angitt to alternativer vilkår: a) utdanning på bachelornivå med 180 studiepoeng eller tilsvarende og fem års relevant praksis eller b) utdanning på masternivå med 300 studiepoeng eller tilsvarende og to års relevant praksis. Når det gjelder praksis så kan dette være opparbeidet ved at foretaket har hatt relevante oppdrag. Slike referanseprosjekter må kunne dokumenteres. Departementet mener det må legges opp til en mest mulig ensartet praksis, og antar at grensen for hvor lang tid som ligger innenfor bestemmelsen bør gå ved ca. 10-15 år. Videre må planpraksis både fra privat og offentlig virksomhet i prinsippet være likestilt. Praksis må være opparbeidet etter endt utdanning.

Annet ledd angir hvilke alternative utdanningsretninger som aksepteres som en del av relevant utdanning angitt i første ledd: ingeniør, natur- og miljøforvalter, arealplanlegger, arkitekt, sivilingeniør, landskapsarkitekt, samfunnsviter, samfunnsplanlegger eller jordskifte kandidat. Det er i tillegg angitt "eller tilsvarende" som innebærer at det må foretas en konkret vurdering av den aktuelle utdanningen.

Tredje ledd fastslår at utdanning og praksis fra annen EØS-stat skal aksepteres på lik linje med tilsvarende norsk utdanning og praksis. Både utdanning og praksis fra planlegging utenfor en EØS-stat kan også anses relevant, men forutsetter en nærmere vurdering.

Til § 3 Organ for sentral godkjenning for planforetak

Første ledd fastslår at Direktoratet for byggkvalitet administrerer ordningen med sentral godkjenning av planforetak, herunder registeret over foretak med sentral godkjenning og innehar i tillegg sekretariatsfunksjonen for klagenemnda for sentral godkjenning for ansvarsrett. Direktoratet for byggkvalitet behandler saker om sentral godkjenning, fornyelse, tilbaketrekking og bortfall av sentral godkjenning, overtredelsesgebyr, og forbereder klagesaker for nemnda. Direktoratet for byggkvalitet har også ansvaret for ordning med sentral godkjenning for ansvarsrett.

Annet ledd fastslår at Direktoratet for byggkvalitet fører tilsyn med sentralt godkjente foretak, og kan i den forbindelse kreve fremlagt dokumentasjon. Bestemmelsen gir altså hjemmel for DiBK til å føre tilsyn med planforetakene. Nødvendig dokumentasjon vil være dokumentasjon som knytter seg til de ulike vilkårene for sentral godkjenning og som er

avgjørende for å kunne vurdere og vilkårene er oppfylt. Dokumentasjon kan også kreves fremlagt av klagenemnda for sentral godkjenning.

Til § 4 Seriositetsvilkår for sentral godkjenning for planforetak

Første ledd fastsetter hvilke seriositetsvilkår som skal være oppfylt for foretak som ønsker sentral godkjenning:

- a. Foretaket skal være registrert i Enhetsregisteret. Foretak fra annen EØS-stat eller land omfattet av WTO-avtalen som ikke er registrert i Enhetsregisteret, må være registrert i tilsvarende enhetsregister eller bransjeregister i annen EØS-stat.
- b. Hvis foretaket er registreringspliktig, skal det være registrert i merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1, og skal ha levert pliktig skattemelding for merverdiavgift de siste seks månedene.
- c. Foretaket skal ikke ha forfalt og ubetalt:
 1. skatt,
 2. forskuddstrekk,
 3. arbeidsgiveravgift eller
 4. merverdiavgift.

Annet ledd fastslår at antall ansatte som foretaket har innmeldt i Aa-registeret, jf. forskrift om arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret § 5, skal innhentes og vises i det sentrale godkjenningsregisteret for foretak som søker om og innehar sentral godkjenning. Ordningen innebærer ikke at det knytter seg vilkår til hvor mange ansatte et foretak må ha for å få sentral godkjenning.

Tredje ledd inneholder bestemmelser om tilgang til opplysninger fra offentlig myndigheter og fastslår at for foretak som innehar eller søker om sentral godkjenning eller fornyelse av sentral godkjenning, kan godkjenningsmyndigheten innhente informasjon direkte fra relevant myndighet. Informasjonen skal brukes i vurderingen av hvorvidt sentral godkjenning kan innvilges, og vil ikke bli utlevert til andre. Informasjonen vil bli hentet gjentatte ganger i perioden for godkjenning for å verifisere at vilkårene for sentral godkjenning fremdeles er oppfylt. Innsynet i informasjonen gjelder fra søknad om sentral godkjenning og ut godkjenningsperioden. For opplysninger som ikke kan hentes inn elektronisk kan godkjenningsmyndigheten kreve at dokumentasjon vedlegges søknaden.

Fjerde ledd fastslår at Direktoratet for byggkvalitet til enhver tid kan påse at sentralt godkjente foretak oppfyller vilkårene i denne bestemmelsen.

Til § 5 Tilleggsopplysninger for sentral godkjenning for planforetak

Første ledd gir en bestemmelse om tilleggsopplysninger som kan inngå i registeret etter ønske fra foretaket selv. Det kan fremgå av det sentrale godkjenningsregisteret at foretaket har dokumentert at det er tegnet yrkesskadeforsikring og ansvarsforsikring.

Annet ledd fastslår at Direktoratet for byggkvalitet til enhver tid kan påse at opplysningene er korrekte. Hvis direktoratet finner at opplysningene ikke lenger er korrekte, skal de fjernes fra det sentrale godkjenningsregisteret.

Til § 6 Kvalitetssikringsrutiner for oppfyllelse av plan- og bygningsloven

Bestemmelsen fastslår at foretak som søker sentral godkjenning skal ha rutiner som sikrer etterlevelse av krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven og gir nærmere bestemmelser om hvilke rutiner slik kvalitetssikring skal omfatte:

- a. rutiner for å identifisere, ivareta, herunder verifisere, og dokumentere oppfyllelse av relevante krav i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven
- b. rutiner for å styre andre foretak som foretaket knytter til seg
- c. rutiner for å identifisere, behandle og lukke avvik fra krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven
- d. rutiner for å ivareta registrering, versjonshåndtering, videreformidling og oppbevaring av dokumentasjon som viser at krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven er oppfylt
- e. organisasjonsplan
- f. rutiner for å sikre at foretaket har nødvendige og oppdaterte kunnskaper om krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven som er relevante for foretaket
- g. rutiner for å sikre jevnlig gjennomgang og oppdatering av kvalitetssikring.

Til § 7 Dokumentasjon for oppfyllelse av kvalitetssikringsrutiner

Bestemmelsen følger opp § 6 som inneholder bestemmelser om hvilke rutiner kvalitetssikringen skal omfatte og fastslår at foretaket ved søknad om sentral godkjenning skal bekrefte at det oppfylder krav til kvalitetssikringsrutiner. Foretaket skal også bekrefte at det vil bruke tilstrekkelige kvalitetssikringsrutiner for å løse de oppgavene det påtar seg. Dokumentasjonen kan kreves fremlagt i en nærmere angitt form som viser hvordan kravene er ivaretatt.

Til § 8 Søknad om sentral godkjenning for planforetak

Første ledd inneholder bestemmelser om selve søknaden om godkjenning og fastslår at den skal sendes elektronisk til Direktoratet for byggkvalitet. Søknaden skal vedlegges dokumentasjon som viser at kravene i denne forskriften er oppfylt

Annet ledd fastslår at søknad og vedlegg som ikke er utferdiget på norsk, svensk eller dansk skal vedlegges en oversettelse til ett av disse språkene.

Til § 9 Saksbehandlingsfrist for søknad om sentral godkjenning for planforetak

Første ledd angir saksbehandlingsfristen for søknad om sentral godkjenning til å være 4 uker. Fristen skal regnes fra det tidspunktet søknaden er mottatt.

Annet ledd fastslår at tillatelse ikke anses gitt selv om saksbehandlingsfristen er utløpt. Bakgrunnen for bestemmelsen er at det vil virke mot ordningens hensikt dersom sentral godkjenning skal anses gitt dersom saksbehandlingsfristen utløper. Som følge av at en sentral godkjenning ikke har rettslige konsekvenser, vil et foretak som har søkt om denne godkjenningen i utgangspunktet ikke lide noe direkte tap som følge av en overskridelse av saksbehandlingsfristen.

Til § 10 Godkjenningens varighet. Fornyelse

Første ledd fastslår at sentral godkjenning for planforetak gis for tre år av gangen. Sentral godkjenning gis i form av et vedtak.

Annet ledd fastslår at søknad om fornyelse sendes til Direktoratet for byggkvalitet innen to måneder før utløpet av godkjenningsperioden. Oversittes denne fristen kan det kreves innsendt ordinær førstegangssøknad.

Tredje ledd fastslår at sentral godkjenning for planforetak fornyes dersom foretaket dokumenterer at det tilfredsstiller de vilkår som gjelder på fornyelsestidspunktet.

Til § 11 Tilbaketrekking av sentral godkjenning for planforetak

Første ledd fastslår at sentral godkjenning for planforetak skal trekkes tilbake når vilkårene for godkjenning ikke lenger foreligger eller foretaket gjennom sin praksis har vist at det ikke har vist seg skikket til å være kvalifisert for godkjenning. Sentral godkjenning kan altså trekkes tilbake dersom foretaket gjentatt, eller på en alvorlig måte, har utført oppdrag på en mangelfull eller lovstridig måte. Det kan f.eks. ha vist seg i praksis at foretaket har medvirket til saksbehandlingsfeil eller at foretaket har unnlatt å følge krav til konsekvensutredninger.

Annet ledd fastslår at ved vurdering av om ny godkjenning skal gis, skal det legges vekt på om feilen eller mangelen er rettet.

Tredje ledd fastslår at varsel om tilbaketrekking av sentral godkjenning for planforetak skal sendes skriftlig til foretaket. Foretaket skal gis en frist på minst to uker fra varselet er sendt til å uttale seg.

Til § 12 Bortfall av sentral godkjenning for ansvarsrett ved forhold i strid med § 4

Første ledd fastslår at når Direktoratet for byggkvalitet får opplysninger om at foretaket ikke oppfyller vilkår etter § 4, skal foretaket varsles om at sentral godkjenning faller bort hvis forholdet ikke er rettet innen 2 uker fra varselet er mottatt.

Annet ledd fastslår at dersom forholdet ikke er rettet ved fristens utløp, fatter Direktoratet for byggkvalitet vedtak om bortfall av sentral godkjenning ved fristens utløp.

Tredje ledd fastslår at når foretaket igjen oppfyller vilkårene i § 4, gjenoprettes sentral godkjenning automatisk uten ytterligere vurdering.

Til § 13 Register over foretak med sentral godkjenning for planforetak

Første ledd fastslår at register over foretak med sentral godkjenning for planforetak skal inneholde opplysninger om godkjenningens varighet. Det skal kun fremgå hvorvidt foretaket har sentral godkjenning eller ikke, ikke at foretaket har ansatte med bachelor eller masterutdanning e.l.

Annet ledd fastslår at registeret på hensiktsmessig måte skal være tilgjengelig for brukere og publikum. Dette innebærer at det kan være hensiktsmessig at registeret gjøres tilgjengelig åpent på internett.

Til § 14 Gebyr for sentral godkjenning

Første ledd fastslår at for sentral godkjenning for planforetak skal det betales et gebyr som skal dekke kostnadene knyttet til den sentrale godkjenningsordningen. Følgende gebyrer kan fastsettes:

- a. Behandlingsgebyr for søknad om sentral godkjenning for planforetak.
- b. Årsgebyr for å inneha sentral godkjenning for planforetak.
- c. Gebyr for behandling av søknad om fornyelse av sentral godkjenning for planforetak.

Det betales ikke ekstra årsgebyr eller gebyr for fornyelse dersom foretaket også innehar sentral godkjenning for ansvarsrett. Plan- og bygningsloven § 12-16 fastslår at gebyret ikke skal overskride selvkost. Bestemmelsene tilsvarer i hovedsak plan- og bygningsloven § 22-3 tredje ledd som gjelder for sentral godkjenning av foretak for ansvarsrett.

Det betales ikke eget gebyr for klage.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet generelle retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Retningslinjene er tatt inn i rundskriv H-3/14. Selv om retningslinjene retter seg mot kommunale tjenester, mener departementet at de kan ses hen til også for beregning av gebyr for betalingstjenester hos Direktoratet for byggkvalitet.

Annet ledd fastslår at gebyrene etter første ledd fastsettes av departementet, dvs. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Til § 15 Klage. Klagenemnd

Første ledd fastslår at vedtak om sentral godkjenning for planforetak, herunder vedtak om tilbaketrekking, kan påklages av parter og andre med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningslovens bestemmelser om rettslige klageinteresse.

Annet ledd fastslår at klagenemnda for sentral godkjenning for ansvarsrett er klageinstans for enkeltvedtak om sentral godkjenning for ansvarsrett truffet av Direktoratet for byggkvalitet, og skal på tilsvarende måte fungere som klagenemnd for klager etter denne forskrift, jf. forskrift om byggesak av 26. mars 2010 nr. 488 § 13-10.

Til § 16 Overgangsbestemmelse

Første ledd fastslår at for planforetak som er etablert før forskriftens ikrafttredelse, vil forskriften § 2 først tre i kraft tre år etter ikrafttredelsen. § 2 inneholder vilkårene for krav til utdanning og praksis.

Annet ledd fastslår at ved førstegangs godkjenning av planforetak kan det gis godkjenning selv om utdanningskravene etter § 2 ikke er oppfylt. Foretaket må imidlertid kunne dokumentere praksis som knytter seg til ansatte som fortsatt er i foretaket. Utdanningskravene eller dokumentert påbegynt utdanning må være oppfylt før førstegangs fornyelse av godkjenningen kan innvilges. Dette innebærer at dersom utdanningskravene ikke er oppfylt ved førstegangs fornyelse, må det dokumenteres at en av de ansatte har påbegynt relevant utdanning, jf. § 2, eller så må foretaket ha ansatt en person med relevant utdanning.

Til § 17 Ikrafttredelse og endring av forskrift om byggesak

Forskrift om byggesak §§ 13-1 og 13-10 annet og tredje ledd foreslås endret slik at Klagenemnda for sentral godkjenning for ansvarsrett endrer navn til også å omfatte

planforetak samtidig som nemnda utvides med ytterligere én representant til å omfatte planforetaksiden.

6. Forslaget til forskriftsbestemmelser

Forskrift om frivillig sentral godkjenning av planforetak etter plan- og bygningsloven §§ 12-16 og 12-17

§ 1 *Kvalifikasjonskrav*

I søknad om sentral godkjenning for foretak som utarbeider private planforslag, skal planforetaket dokumentere at det har de nødvendige faglige kvalifikasjoner og praksis som følger av § 2 nedenfor. Praksis kan dokumenteres ved referanseprosjekter eller på annen måte.

§ 2 *Krav til utdanning og praksis*

Planforetak skal ha en eller flere ansatte med bestått eksamen innen følgende alternative utdanningsnivåer og antall år relevant praksis:

- a. utdanning på bachelornivå med 180 studiepoeng eller tilsvarende, og fem års relevant praksis
- b. utdanning på masternivå med 300 studiepoeng eller tilsvarende, og to års relevant praksis.

I tillegg må utdanningen være relevant og innenfor en av følgende utdanningsretninger eller tilsvarende:

- a. ingeniør
- b. natur- og miljøforvalter
- c. arealplanlegger
- d. arkitekt
- e. sivilingeniør
- f. landskapsarkitekt
- g. samfunnsviter
- h. samfunnsplanlegger
- i. jordskifte kandidat.

Utdanning og praksis fra annen EØS-stat skal aksepteres på lik linje med tilsvarende norsk utdanning og praksis.

§ 3 *Organ for sentral godkjenning for planforetak*

Direktoratet for byggkvalitet administrerer ordningen med sentral godkjenning av planforetak, herunder registeret over foretak med sentral godkjenning og innehar i tillegg sekretariatsfunksjonen for klagenemnda for sentral godkjenning for ansvarsrett. Nærmere bestemmelser om klagenemnda fremgår også av § 15.

Direktoratet for byggkvalitet fører tilsyn med sentralt godkjente foretak, og kan i den forbindelse kreve fremlagt dokumentasjon. Dokumentasjon kan også kreves fremlagt av klagenemnda for sentral godkjenning.

§ 4 *Seriøsitetsvilkår for sentral godkjenning for planforetak*

Følgende vilkår skal være oppfylt for foretak som søker om og innehar sentral godkjenning:

- a. Foretaket skal være registrert i Enhetsregisteret. Foretak fra annen EØS-stat eller land omfattet av WTO-avtalen som ikke er registrert i Enhetsregisteret, må være registrert i tilsvarende enhetsregister eller bransjeregister i annen EØS-stat.
- b. Hvis foretaket er registreringspliktig, skal det være registrert i merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1, og skal ha levert pliktig skattemelding for merverdiavgift de siste seks månedene.
- c. Foretaket skal ikke ha forfalt og ubetalt:
 1. skatt,
 2. forskuddstrekk,
 3. arbeidsgiveravgift eller
 4. merverdiavgift.

Antall ansatte som foretaket har innmeldt i Aa-registeret, jf. forskrift om arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret § 5, skal innhentes og vises i det sentrale godkjenningsregisteret for foretak som søker om og innehar sentral godkjenning.

For foretak som innehar eller søker om sentral godkjenning eller fornyelse av sentral godkjenning, kan godkjenningsmyndigheten innhente informasjon som nevnt i 1. og 2. ledd direkte fra relevant myndighet. Informasjonen skal brukes i vurderingen av hvorvidt sentral godkjenning kan innvilges, og vil ikke bli utlevert til andre. Informasjonen vil bli hentet gjentatte ganger i perioden for godkjenning for å verifisere at vilkårene for sentral godkjenning fremdeles er oppfylt. Innsynet i informasjonen gjelder fra søknad om sentral godkjenning og ut godkjenningsperioden. For opplysninger som ikke kan hentes inn elektronisk, kan godkjenningsmyndigheten kreve at dokumentasjon vedlegges søknaden.

Direktoratet for byggkvalitet kan til enhver tid påse at sentralt godkjente foretak oppfyller vilkårene i denne bestemmelsen.

§ 5 *Tilleggsopplysninger for sentral godkjenning for planforetak*

Etter ønske fra sentralt godkjent foretak kan det fremgå av det sentrale godkjenningsregisteret at foretaket har dokumentert at det er tegnet yrkesskadeforsikring og ansvarsforsikring.

Direktoratet for byggkvalitet kan til enhver tid påse at opplysningene er korrekte. Hvis direktoratet finner at opplysningene ikke lenger er korrekte, skal de fjernes fra det sentrale godkjenningsregisteret.

§ 6 *Kvalitetssikringsrutiner for oppfyllelse av plan- og bygningsloven*

Foretak som søker sentral godkjenning skal ha rutiner som sikrer etterlevelse av krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven. Rutiner for kvalitetssikring skal omfatte:

- a. rutiner for å identifisere, ivareta, herunder verifisere, og dokumentere oppfyllelse av relevante krav i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven
- b. rutiner for å styre andre foretak som foretaket knytter til seg
- c. rutiner for å identifisere, behandle og lukke avvik fra krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven

- d. rutiner for å ivareta registrering, versjonshåndtering, videreformidling og oppbevaring av dokumentasjon som viser at krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven er oppfylt
 - e. organisasjonsplan
 - f. rutiner for å sikre at foretaket har nødvendige og oppdaterte kunnskaper om krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven som er relevante for foretaket
 - g. rutiner for å sikre jevnlig gjennomgang og oppdatering av kvalitetssikring.
- § 7 *Dokumentasjon for oppfyllelse av kvalitetssikringsrutiner*

Foretaket skal ved søknad om sentral godkjenning bekrefte at det oppfylder krav til kvalitetssikringsrutiner. Foretaket skal bekrefte at det vil bruke tilstrekkelige kvalitetssikringsrutiner for å løse de oppgavene det påtar seg. Dokumentasjonen kan kreves fremlagt i en nærmere angitt form som viser hvordan kravene er ivaretatt.

§ 8 *Søknad om sentral godkjenning for planforetak*

Søknad om sentral godkjenning sendes elektronisk til Direktoratet for byggkvalitet. Søknaden skal vedlegges dokumentasjon som viser at kravene i denne forskriften er oppfylt

Søknad og vedlegg som ikke er utferdiget på norsk, svensk eller dansk skal vedlegges en oversettelse til ett av disse språkene.

§ 9 *Saksbehandlingsfrist for søknad om sentral godkjenning for planforetak*

For søknad om sentral godkjenning for planforetak skal saksbehandlingsfrist være fire uker.

Tillatelse anses ikke gitt selv om saksbehandlingsfristen er utløpt.

§ 10 *Godkjenningens varighet. Fornyelse*

Sentral godkjenning for planforetak gis for tre år av gangen.

Søknad om fornyelse sendes til Direktoratet for byggkvalitet innen to måneder før utløpet av godkjenningsperioden. Oversettes denne fristen kan det kreves innsendt ordinær førstegangssøknad.

Sentral godkjenning for planforetak fornyes dersom foretaket dokumenterer at det tilfredsstillende vilkår som gjelder på fornyelsestidspunktet.

§ 11 *Tilbaketrekking av sentral godkjenning for planforetak*

Sentral godkjenning for planforetak skal trekkes tilbake når vilkårene for godkjenning ikke lenger foreligger eller foretaket gjennom sin praksis har vist at det ikke har vist seg skikket til å være kvalifisert for godkjenning.

Ved vurdering av om ny godkjenning skal gis, skal det legges vekt på om feilen eller mangelen er rettet.

Varsel om tilbaketrekking av sentral godkjenning for planforetak skal sendes skriftlig til foretaket. Foretaket skal gis en frist på minst to uker fra varselet er sendt til å uttale seg.

§ 12 *Bortfall av sentral godkjenning for ansvarsrett ved forhold i strid med § 4*

Når Direktoratet for byggkvalitet får opplysninger om at foretaket ikke oppfyller vilkår etter § 4, skal foretaket varsles om at sentral godkjenning faller bort hvis forholdet ikke er rettet innen 2 uker fra varselet er mottatt.

Dersom forholdet ikke er rettet ved fristens utløp, fatter Direktoratet for byggkvalitet vedtak om bortfall av sentral godkjenning ved fristens utløp.

Når foretaket igjen oppfyller vilkårene i § 4, gjenopprettes sentral godkjenning automatisk uten ytterligere vurdering.

§ 13 *Register over foretak med sentral godkjenning for planforetak*

Register over foretak med sentral godkjenning for planforetak skal inneholde opplysninger om godkjenningens varighet.

Registeret skal på hensiktsmessig måte være tilgjengelig for brukere og publikum.

§ 14 *Gebyr for sentral godkjenning*

For sentral godkjenning for planforetak skal det betales et gebyr som skal dekke kostnadene knyttet til den sentrale godkjenningsordningen. Følgende gebyrer kan fastsettes:

- a. Behandlingsgebyr for søknad om sentral godkjenning for planforetak.
- b. Årsgebyr for å inneha sentral godkjenning for planforetak.
- c. Gebyr for behandling av søknad om fornyelse av sentral godkjenning for planforetak.

Det betales ikke ekstra årsgebyr eller gebyr for fornyelse dersom foretaket også innehar sentral godkjenning for ansvarsrett.

Gebyrene etter første ledd fastsettes av departementet.

§ 15 *Klage. Klagenemnd*

Vedtak om sentral godkjenning for planforetak, herunder vedtak om tilbaketrekking, kan påklages av parter og andre med rettslig klageinteresse.

Klagenemnda for sentral godkjenning for ansvarsrett er klageinstans for enkeltvedtak om sentral godkjenning for ansvarsrett truffet av Direktoratet for byggkvalitet, og skal på tilsvarende måte fungere som klagenemnd for klager etter denne forskrift, jf. forskrift om byggesak av 26. mars 2010 nr. 488 § 13-10.

§ 16 *Overgangsbestemmelse*

For planforetak som er etablert før forskriftens ikrafttredelse, vil forskriften § 2 først tre i kraft tre år etter ikrafttredelsen.

Ved førstegangs godkjenning av planforetak kan det gis godkjenning selv om utdanningskravene etter § 2 ikke er oppfylt. Foretaket må imidlertid kunne dokumentere praksis som planforetak. Utdanningskravene eller dokumentert påbegynt utdanning må være oppfylt før førstegangs fornyelse av godkjenningen kan innvilges.

§ 17 *Ikrafttredelse og endring av forskrift om byggesak*

Forskriften trer i kraft xx.xx.xxxx

Fra samme tidspunkt endres forskrift om byggesak av 26. mars 2010 nr. 488 §§ 13-1 og 13-10.

Overskriften i § 13-1 endres til:

Organ for sentral godkjenning for ansvarsrett og *planforetak*

§ 13-1 første ledd skal lyde:

Direktoratet for byggkvalitet administrerer ordningen med sentral godkjenning av foretak, herunder registeret over foretak med sentral godkjenning, jf. § 13-7, og innehar i tillegg sekretariatsfunksjonen for klagenemnda for sentral godkjenning for ansvarsrett og *planforetak*. Direktoratet for byggkvalitet behandler saker om sentral godkjenning, fornyelse og tilbaketrekking av sentral godkjenning og om overtredelsesgebyr, jf. plan- og bygningsloven § 22-1, § 22-4 og denne forskrift.

§ 13-10 annet og tredje ledd skal lyde:

Klagenemnda for sentral godkjenning for ansvarsrett og *planforetak* er klageinstans for enkeltvedtak om sentral godkjenning for ansvarsrett truffet av Direktoratet for byggkvalitet.

Klagenemnda skal bestå av totalt *åtte* medlemmer. Nemndas leder skal være jurist. Videre skal det være seks medlemmer med en representant fra hver av følgende grupperinger:

- a) søkere og prosjekterende
- b) kontrollerende
- c) utførende bygg og anlegg
- d) utførende bygg og anlegg, arbeidstakersiden
- e) brukerinteresser på tiltakshaversiden
- f) brukerinteresser i det offentlige
- g) *planforetak*.